

Till kritiken

Kritik är en del av historikers vardag. Vi är vana vid att både ge kritik till våra kollegor och att få kritik för vår egen forskning. Vi tränas i detta under hela yrkeslivet. Det ser dock ut som om det är dags att ta kritiken ett steg längre. 2024 års temanummer av *American Historical Review* ska handla om "The Mistakes I Have Made".¹ Numret utgår från idén att vi är tränade i att blottlägga andra forskares misstag inom vårt forskningsfält men att vi sällan reflekterar över våra egna. Tanken med temanumret är att utforska misstagen som delar i forskningsarbetet: Varför gjordes misstagen? Vad har felstegen lett till? Har de kanske trots allt fört forskningen framåt? Självkritik som metod, med andra ord.

Det är sympatiskt och modigt att inte bara erkänna utan också skriva om sina felgrepp. Troligtvis händer det att alla då och då gör fel i sin forskning. Inom historievetenskapen har vi dock varit mindre benägna att reflektera över dessa. I närliggande ämnen har det självkritiska och reflexiva anslaget varit en mer självklar del av det metodologiska förfarandet. En av alla vändningar under de senaste decennierna är ju just den reflexiva vändningen. Kanske är *American Historical Reviews* kommande temanummer ett tecken på att denna vändning nu träder in i historievetenskapen i större utsträckning.

Kritik ska göra forskning bättre. Men kritik kan så klart framföras på både bra och dåliga sätt. Den starkaste nidbilden är kanske den om Reviewer 2: akademins skräckfigur. Denne illvilligt kritiska granskare bryter alla tabun gällande god sed när det kommer till forskningskritik. Det finns numera en hel mem-kultur i social media som delar erfaren-

1. <https://www.historians.org/publications-and-directories/american-historical-review/special-issues> (tillgänglig 2023-11-12).

heter av dåliga utlåtanden och granskningar. Reviewer 2-historierna är på sätt och vis ett slags överlevnadsstrategi. Humorn skapar en ironisk distans till arbetet och det är livsviktigt. Samtidigt signalerar myten om Reviewer 2 att det finns kollegiala gränser för hur kritik får formuleras. En publiceringsprocess ska ju trots allt inte likna ett krogslagsmål.

Kollegial granskning av likar är en alldeles väsentlig del av *Historisk tidskrifts* verksamhet. Vad innebär det då att vara en god lektörsgranskare för *Historisk tidskrift*? Granskningen har en viktig rådgivande funktion till oss redaktörer. Granskarna väljs ut för att de har expertis inom uppsatsens ämne och tidsperiod, teori eller metod. En god granskare gör för det första en skarp och kritisk läsning av texten. För det andra kommer denne med konstruktiva tips och råd, både till redaktörer och författare gällande textens styrkor och svagheter. En god granskare försöker inte spökskriva fram en ny text utan utgår från det manus som ligger på bordet. För det tredje skriver en god granskare en utvärdering som denne själv skulle kunna tänka sig att få om rollerna var motsatta. Vi kan konstatera att många som ställer upp som lektörer för *Historisk tidskrift* gör ett lysande jobb. Vi vill därför tacka alla er anonyma lektörer – kollegor – som tagit er tid för detta oumbärliga arbete under det förra året.

Det första numret av *Historisk tidskrift* 2024 inleds med två uppsatser som behandlar svensk 1900-talshistoria. Först ut är Martin Ericssons studie av tennisblockaden i Båstad 1968. Med utgångspunkt i blockaden argumenterar Ericsson att 1968 inte var fullt så fredligt i Sverige som vi kanske trott. Efter denna följer Fredrik Bertilssons och Camilla Erikssons uppsats "Totalförsvarets livspolitik". Den handlar om det svenska försvarets livsmedelsberedskap. Med utgångspunkt i begreppet livspolitik ger författarna nya perspektiv på totalförsvarets politiska styrning under 1970- och 1980-talen. Vidare bjuder numret både på en essä, en bild i perspektiv, hela sju avhandlingsrecensioner och en mängd kortrecensioner. En rad meddelanden, bland annat den populära sektionen Nytt om historisk forskning, avslutar årets första nummer.

Med förhoppningar om god läsning!

Uppsala universitet & Göteborgs universitet
Malmö universitet

ANNE BERG
ROBIN EKELUND